

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет
Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні Вченої ради
УДУ імені Михайла Драгоманова
_____ 2023 р.



Протокол № 4
Преректор з навчально-методичної роботи
проф. Вердидуб Р.М.

**ПРОГРАМА
ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО
(МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ (термін навчання 1,4)**

галузі знань _____ 01 Освіта / Педагогіка _____

спеціальності _____ 013 Початкова освіта _____

Освітньо-професійна програма: «Початкова освіта»

Київ 2023

Програма підсумкової атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти (термін навчання 1,4) затверджена на Вченій раді педагогічного факультету (Протокол № __ від _____ 20__ р.).

Укладачі:

доктор педагогічних наук, професор Матвієнко О.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент Коханко О.Г.;
кандидат педагогічних наук, доцент Чайченко В.Ф.,
кандидат педагогічних наук, доцент Севастьяк М.С.,
кандидат педагогічних наук, доцент Коваль Т.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент Лук'янченко О.М.,
кандидат педагогічних наук, доцент Губарева Д.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент Романчук А.І.

За загальною редакцією:

- завідувачки кафедрою початкової освіти та інноваційної педагогіки,
доктора педагогічних наук, професора **Матвієнко О.В.**

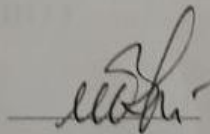
Рецензенти:

Мартиненко С.М., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Київського міжнародного університету.

Митник О.Я., доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради УДУ імені Михайла Драгоманова «28» листопада 2023 року, протокол № 3.

Голова НМР



Р.М.Вернидуб

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
РОЗДІЛ 1. Зміст підсумкової атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОП «Початкова освіта» спеціальності 013 «Початкова освіта»	
«Педагогічні інновації в Україні та за кордоном».....	8
«Психолого-педагогічні технології» та «Технології навчання освітніх галузей у початковій школі».....	9
«Педагогіка партнерства та супервізії».....	11
«Технології інклюзивного навчання у початковій школі».....	12
«Технології управління освітнім процесом у початковій школі».....	13
РОЗДІЛ 2. Типові орієнтовні питання / завдання комплексного кваліфікаційного іспиту	
<i>I блок-модуль</i> «Педагогічні інновації в Україні та за кордоном».....	14
<i>II блок-модуль</i> «Психолого-педагогічні технології» та «Технології навчання освітніх галузей у початковій школі».....	15
<i>III блок-модуль</i> «Педагогіка партнерства та супервізії».....	18
<i>IV блок-модуль</i> «Технології інклюзивного навчання у початковій школі»....	20
<i>V блок-модуль</i> «Технології управління освітнім процесом у початковій школі».....	21
РОЗДІЛ 3. Критерії оцінювання	
Комплексний кваліфікаційний іспит.....	23
Захист кваліфікаційної (магістерської) роботи	24
СТРУКТУРА БІЛЕТУ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ.....	26
ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ	28

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Побудова національної системи освіти в Україні в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» та впровадження Державного стандарту початкової освіти передбачає новий підхід до професійної підготовки майбутніх учителів як конкурентноздатних, компетентних та всебічно освічених фахівців. Він спрямований на подолання кризи в освіті, що виявляється, передусім, у невідповідності знань студентів запитам особистості, суспільним потребам і світовим стандартам, у знеціненні соціального престижу освіченості та інтелектуальної діяльності. Основним критерієм роботи закладу вищої освіти є рівень підготовленості випускників, раціональне поєднання їх теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці, сформованість професійних компетентностей.

Програма підсумкової атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта» розроблена відповідно до вимог підготовки фахівців, викладених у законодавчих та нормативних документах про вищу освіту. Її зміст орієнтує студентів не тільки на творче відтворення засвоєних педагогічних знань, а й на демонстрацію програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів «Початкова освіта» в УДУ імені Михайла Драгоманова. Дана програма має на меті підготовку компетентних фахівців у галузі освіти, зокрема висококваліфікованих фахівців початкової освіти (вчителів початкових класів закладу загально середньої освіти); фахівців, адаптованих до ринкових і демократичних перетворень, здатних жити й творити в інформаційному суспільстві, глобальному світовому просторі. Формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти здатності розв'язувати складні професійні задачі у галузі початкової освіти, що передбачають проведення досліджень, впровадження ефективних технологій навчання й виховання та здійснення інновацій у педагогічній діяльності в закладах загально середньої освіти в умовах реформування системи освіти.

Професійна підготовка магістрів освітньо-професійної програми «Початкова освіта» передбачає опанування тем таких обов'язкових загальноосвітніх компонентів як: «Філософія освіти», «Освітня політика та лідерство», «Психолого-педагогічні технології», «Організація наукових досліджень» та професійних компонентів: «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», «Педагогічні інновації в Україні та за кордоном», «Технології навчання освітніх галузей в початковій школі», «Технології інклюзивного навчання у початковій школі», «Технології управління освітнім процесом у початковій школі», «Педагогіка партнерства та супервізії». Змістове наповнення всіх навчальних дисциплін включено до програми комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціальності 013 «Початкова освіта». Екзамен визначає рівень теоретичних знань студента магістратури та вміння практично їх застосовувати. Питання в програмі іспиту мають міжпредметний характер, який повинні виявити студенти у своїх відповідях.

Основна мета підсумкової атестації полягає у визначенні відповідності професійної підготовки випускників спеціальності 013 «Початкова освіта» вимогам освітньо-професійної програми, рівня їх здатності до самостійного та комплексного розв'язування задач в сфері початкової освіти, у професійно-педагогічній та науково-пошуковій діяльності вчителя дослідницького та інноваційного характеру. У цьому зв'язку, відповіді студентів магістратури повинні бути теоретично обґрунтованими та професійно орієнтованими, мають базуватися на педагогічному, психологічному та методичному матеріалі. Студенти мають продемонструвати знання сучасних інноваційних педагогічних технологій для початкової освіти та втілення в умовах НУШ, впровадження технологій інклюзивного навчання, педагогіки партнерства та супервізії, технологій управління освітнім процесом у початковій школі, здійснення вчителем науково-дослідницької діяльності.

ККІ та захист кваліфікаційної роботи спрямовані на виявлення рівня сформованості загальних спеціальних компетентностей, яким оволоділи магістри:

<i>Загальні компетентності</i>	<i>Спеціальні компетентності</i>
<p>ЗК 1: Здатність до гнучкості мислення, його абстрактності та критичності, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 2: Здатність до креативності та генерування нових ідей у професійно-педагогічній діяльності.</p> <p>ЗК 3: Здатність здійснювати науково-прикладні дослідження на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 4: Здатність здійснювати професійно-педагогічну та науково-дослідницьку діяльність з виявом ініціативності та підприємливості.</p> <p>ЗК 5: Здатність працювати з високим ступенем автономії та з готовністю до командної (колективної) роботи.</p> <p>ЗК 6: Здатність до</p>	<p>СК 1: Здатність усвідомлювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.</p> <p>СК 2: Здатність спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати різні стратегії комунікації, формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.</p> <p>СК 3: Здатність застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.</p> <p>СК 4: Здатність до педагогічного партнерства (наставництво, супервізія, інтервізія тощо), до організації роботи інклюзивного класу.</p> <p>СК 5: Здатність організовувати та управляти освітніми процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, співпраці з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.</p> <p>СК 6: Здатність моделювати, проектувати та реалізовувати науково-експериментальну діяльність в системі початкової освіти в широких мультидисциплінарних контекстах, нових або незнайомих середовищах за наявності неповної чи</p>

<p>здійснення педагогічної діяльності з розумінням її значущості для розвитку суспільства та врахуванням важливості свого впливу на вирішення соціальних проблем.</p>	<p>обмеженої інформації.</p> <p>СК 7: Здатність створювати власний професійний імідж, самопрезентувати результати професійної діяльності, керувати власним життям і кар'єрою.</p> <p>СК 8: Здатність до конструктивного розв'язання педагогічних конфліктів в освітньому середовищі початкової школи засобами педагогіки партнерства та з використанням ресурсів педагогічного наставництва та супервізії.</p> <p>СК 9: Здатність до грамотного використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі з метою формування в учнів початкової школи медіаграмотності та медіаосвіти.</p> <p>СК 10: Здатність обирати оптимальні педагогічні технології з української та зарубіжної практики для роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища з урахуванням принципів партнерства, дитиноцентризму та розвивального навчання.</p>
---	---

Під час складання іспиту та захисту кваліфікаційної роботи випускник магістратури повинен продемонструвати такі **програмні результати навчання**:

- ПР 1: Критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування освіти (в тому числі початкової) в Україні у перебігу розв'язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах.
- ПР 2: Спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати комунікативні стратегії, формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії.
- ПР 3: Застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.
- ПР 4: Створювати особисту методичну систему навчання здобувачів початкової освіти предметів початкової школи, адаптувати її до різних умов освітнього процесу.
- ПР 5: Організовувати та управляти освітніми процесами у складних, непередбачуваних умовах, що потребують нових стратегічних підходів, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.
- ПР 6: Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу, організовувати роботу інклюзивного класу.
- ПР 7: Моделювати, створювати та підтримувати безпечне, ергономічне, інклюзивне освітнє середовище початкової школи.

- ПР 8: Відповідати критеріям академічної доброчесності у власній науково-пошуковій і педагогічній діяльності.
- ПР 9: Планувати, організовувати і здійснювати наукові (експериментальні) дослідження у сфері початкової освіти; аналізувати, узагальнювати й презентувати результати дослідження; аргументувати власну наукову позицію.
- ПР 10: Складати програму саморозвитку та самовдосконалення, обирати ефективний інструментарій самопрезентації результатів власної професійної діяльності, створювати власний професійний імідж.
- ПР 11: Конструктивно розв'язувати педагогічні конфлікти в освітньому середовищі початкової школи між усіма її учасниками з використанням засобів педагогіки партнерства та потенціалу педагогічного наставництва та супервізії.
- ПР 12: Формувати у молодших школярів медіаграмотності та медіаосвіти через доцільне використання вчителем ресурсів та контенту інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі початкової школи, дослідження їх ролі, призначення та можливостей.
- ПР 13: Працювати в умовах інклюзивного освітнього середовища з використанням оптимальних технологій з української та зарубіжної практики з урахуванням принципів педагогіки партнерства, дитиноцентризму та розвивального навчання.

Підсумкова атестація магістрів освітньо-професійної програми «Початкова освіта» спеціальності 013 Початкова освіта проводиться у *формі комплексного кваліфікаційного екзамену та захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи.*

РОЗДІЛ 1.
ЗМІСТ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО
(МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
спеціальності 013 «Початкова освіта»

«ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ»

Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти в Україні та світі. Цілі та цінності початкової освіти в країнах ЄС; періоди трансформаційних цілей початкової освіти в країнах ЄС. Цілі для розвитку дитини і цілі для розвитку суспільства. Виклики сучасного людства, що сприяють інноваційній діяльності.

Стандартизація змісту початкової освіти в Україні та країнах ЄС. Стандарт-орієнтовані реформи в освіті. Поняття стандарт. Моделі стандартизації. Завдання стандартизації початкової освіти в країнах ЄС. Види освітніх стандартів. Позитиви і виклики стандарт-орієнтованих реформ. Інноваційність як ознака сучасності. Гуманістична спрямованість освітніх інноваційних процесів. Виклики сучасного людства, що сприяють інноваційній діяльності.

Сутність та класифікація педагогічної інноватики. Структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів. Типи структур інноваційних процесів. Закони перебігу інноваційних педагогічних процесів.

Рефлексивна педагогіка (reflective pedagogy). Спільна або колабораційна педагогіка (collaborative pedagogy). Педагогіка підприємництва (enterprising pedagogy). Запам'ятовуюча педагогіка (memorable pedagogy) – її зміст та цінність для сучасного покоління. Куб інноваційний простір.

Сутність понять «навички», «Hard skills», «Soft skills», «Освітнє лідерство». Роль Soft-skills в концепції «Нова українська школа» та нормативних освітнянських документах. Гетерогенний аспект освіти. Модернізація освіти та виклики сьогодення. Феномен гетерогенності в умовах єдиного європейського освітнього простору. Педагогічної взаємодії як запорука успішного розвитку особистості в гетерогенному освітньому просторі. Педагогічне спілкування та його роль у співпраці з гетерогенними групами учнів. Педагогіка співробітництва з гетерогенними групами учнів в «Новій українській школі».

Сутність поняття «педагогічно-професійне мислення», його полівимірність. «Дизайн мислення» педагога у роботі з гетерогенними групами учнів. Сутність понять «міжособистісні взаємини» та «міжособистісна привабливість». Конфлікт. Конфліктна ситуація. Психологічні проблеми взаємовідносин в гетерогенних групах. Булінг в школі.

Технології педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів. «Case-studymethod». «Перевернутий клас» (“Flipped classroom”). «Метод проектів». «Портфоліо». «Мережеві технології».

«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ» ТА «ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»

Основні категорії та поняття. Освітня технологія, педагогічна технологія, технологія навчання, методика навчання, педагогічна техніка. **Сутність, особливості та головні ознаки педагогічної технології у контексті вивчення освітніх галузей початкової школи.** Концептуальність, координованість і поетапність дій, спрямованих на досягнення запланованого результату. Однозначність виконання передбачених процедур і операцій.

Основні класифікації педагогічних технологій та критерії їх відбору для навчання молодших школярів. Вітчизняні та зарубіжні системні педагогічні технології. Модульно-локальні педагогічні технології. **Структурні компоненти та показники технологічної готовності вчителя початкової школи.** Ціннісно-мотиваційний. Когнітивний. Операційно-діяльнісний. Оцінно-рефлексивний. **Структурні компоненти педагогічної технології.** Концептуальна основа педагогічної технології. Змістова частина. Процесуальна частина. Технологічні схеми і технологічні карти.

Технологічні особливості організації педагогічного процесу в системних вітчизняних педагогічних технологіях. Система розвивального навчання Д.Ельконіна-В.Давидова. Система розвивального навчання Л.Занкова. Гуманістично-особистісна педагогіка Ш.Амонашвілі.

Технологічні особливості організації педагогічного процесу в системних зарубіжних педагогічних технологіях. Педагогічна технологія „Школа для життя через життя” Ж.-О.Декролі. Педагогічна технологія „Школа успіху і радості” С.Френе. Організація педагогічного процесу вальдорфських шкіл. Технологія Марії Монтесорі, „Будинок вільної дитини”.

Особливості організації педагогічного процесу в програмних педагогічних технологіях. Програма розвитку дітей «Росток». Програма розвитку дитини «Крок за кроком». Програма науково-пед. проекту «Інтелект України». Програма «На крилах успіху», «Світ чекає крилатих».

Характеристика загальнометодичних навчальних технологій в початковій школі. Технології формування загальнонавчальних умінь і навичок молодших школярів. Технології організації навчального співробітництва. Технології диференційованого навчання. Ігрові навчальні технології. Технології організації навчальної проектної діяльності. Технології досягнення обов'язкових навчальних результатів.. Здоров'язберігаюча технологія організації освітнього процесу.

Загальна характеристика технологій Нової української школи. Педагогіка партнерства. Інтегроване навчання. Технологія формування критичного мислення. Парно-групові технології навчання. Технології особисто зорієнтованого навчання. Технології рівневої диференціації.

Особливості організації процесу навчання на засадах педагогіки партнерства в умовах реалізації концепції Нової української школи. Сутність, основні риси, головні аспекти та принципи педагогіки партнерства.

Технологія інтегрованого навчання та шляхи її реалізації у освітніх галузях початкової освіти. Мета та завдання інтеграції в освіті. Основні види

інтеграції. Тематичний та діяльнісний підходи до інтегрованого навчання в початковій школі.

Сучасні навчальні технології формування у молодших школярів контрольної-оцінювальної компетентності. Організація формувального оцінювання. Контрольно-оцінювальні компетентності молодших школярів.

Практичний аспект впровадження педагогічних технологій. Особливості впровадження технологій розвивального навчання в окремій галузі початкової освіти. Концептуальні положення систем розвивального навчання Д.Ельконіна-В.Давидова та Л.Занкова Особливості структури розвивального уроку. Навчальні дії учнів у структурі навчальної діяльності на уроках розвивального навчання.

Технологія інтерактивного навчання як засіб формування ключових компетентностей в учнів початкової школи. Сутнісні ознаки інтеракції. Методи та прийоми інтерактивного навчання в початковій школі.

Способи диференціювання навчальних завдань на різних етапах уроку в початковій школі. Концептуальні засади технології диференційованого навчання. Основні положення диференціації. Способи диференціювання навчальних завдань на різних етапах уроку.

Особливості впровадження інформаційних технологій навчання та доцільність їх використання у початковій школі. Класифікація інформаційних технологій. Інформаційні комп'ютерні технології. Мультимедіа, мультимедійний урок. Програмні педагогічні засоби навчання.

Можливості використання проєктних технологій у різних галузях початкової освіти. Міжпредметний характер проєктної діяльності. Основні ідеї навчального проєктування. Типологія проєктів в початковій школі. Послідовність роботи над проєктом.

Сучасні навчальні технології формування у молодших школярів здоров'язберігаючої компетентності. Здоров'язберігаючі технології, що створюють безпечні умови для перебування в школі. Оздоровчі технології, спрямовані на вирішення завдань зміцнення фізичного здоров'я учнів. Технології навчання здоров'ю, спрямовані на формування життєвих навичок. Технології виховання культури здоров'я, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я.

Особливості програми розвитку дітей «Росток» та технологічного супроводу її впровадження у початковій школі. Концептуальні положення програми розвитку дітей «Росток». Дидактичні принципи та психологопедагогічні засади програми. Сутність діяльнісного методу навчання.

Особливості засвоєння змісту освітніх галузей початкової школи засобами ігрових технологій. Технологічні підходи до організації ігрової діяльності в умовах засвоєння змісту освітніх галузей. Класифікація дидактичних ігор для дітей молодшого шкільного віку. Технологія педагогічного керівництва ігровою діяльністю.

Технологічні особливості читання та письма для розвитку критичного мислення (ЧПКМ) молодших школярів. Сутність технології ЧПКМ. Мета технології ЧПКМ. Характерні ознаки технології ЧПКМ. Етапи навчання технології ЧПКМ. Методики роботи в технології ЧПКМ.

Технологічний інструментарій програми «Інтелект України». Концепція розвитку науково-педагогічного проєкту "Інтелект України". Програма розвитку науково-педагогічного проєкту "Інтелект України". Особливості навчання.

«ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ТА СУПЕРВІЗІЇ»

Історія розвитку педагогіки партнерства. Реалізація педагогіки партнерства в умовах НУШ. Концептуальні засади педагогіки партнерства; сутність, принципи. Історія виникнення педагогіки партнерства (співпраці/співробітництва) у вітчизняній освіті та за кордоном. Особливості реалізації ідей педагогіки партнерства у освітньому процесі НУШ. Високий рівень автономії та готовність до командної роботи – необхідні здатності вчителя НУШ.

Партнерська взаємодія вчителя з учнями. Дитиноцентризм та суб'єкт-суб'єктна взаємодія вчителя з учнями як основи побудови партнерських відносин. Ролі сучасного вчителя – фасилітатор, тьютор, ментор, новатор, коуч, – в індивідуальній освітній траєкторії розвитку учня початкової школи. Методи та форми педагогічної взаємодії вчителя з учнями на основі партнерства: організація діалогового навчання і виховання молодшого школяра; створення ситуацій успіху; ігрові методи навчання; інтерактивна взаємодія між учителем і учнями у освітньому процесі НУШ. Класний менеджмент як основа формування спільноти учнів.

Партнерська взаємодія вчителя з батьківською громадою та іншими соціальними інституціями. Реалізація ідей педагогіки партнерства у співпраці вчителя з батьками та іншими соціальними інституціями. Права та обов'язки вчителя і батьками у процесі співпраці як рівноправних партнерів. Основні напрями та форми організації партнерських взаємовідносин школи з батьківською громадою. Традиційні та інноваційні підходи до планування і проведення різних форм співпраці з сім'єю дитини. Неформальне спілкування вчителя з батьками.

Педагогічні конфлікти та їх вирішення засобами педагогіки партнерства. Явище педагогічних конфліктів у школі: їх сутність, причини. Види конфліктних ситуацій у освітньому процесі початкової школи. Вчитель як учасник чи посередник у конфліктних ситуаціях. Булінг/мобінг як першопричини виникнення педагогічних конфліктів. Відповідальність та права вчителя у протидії булінгу/мобінгу. Розв'язання та усунення педагогічних конфліктів в умовах НУШ засобами педагогіки партнерства.

Супервізія та наставництво в умовах НУШ. Сутність та призначення супервізії та наставництва в умовах побудови партнерської взаємодії вчителів НУШ. Мета та завдання супервізії. Нормативно-правове забезпечення супервізії/наставництва в умовах НУШ. Призначення педагогічної інтернатури і її роль у становленні молодого вчителя.

«ТЕХНОЛОГІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»

Педагогічні технології інклюзивного навчання: класифікація та особливості застосування в умовах сучасної умовах НУШ. Зміст поняття «педагогічна технологія інклюзивного навчання молодшого школяра». Умови ефективного використання інноваційних технологій інклюзивного навчання. Класифікація інноваційних технологій інклюзивного навчання молодших школярів із особливими потребами.

Впровадження технологій інклюзивного навчання в Новій українській школі. Професійна компетентність вчителя та його підготовка до організації освітнього процесу в умовах інклюзивного середовища. Діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі. Педагогічна взаємодія з батьками дітей з особливими освітніми потребами. Створення безпечного, ергономічного інклюзивного освітнього середовища у початковій школі.

Технології інклюзивного навчання молодших школярів із сенсорними та мовленнєвими порушеннями. Характеристика психофізичного розвитку учнів із вадами зору (сліпі, осліплі, зі зниженим зором). Технології навчання молодших школярів з порушеннями зору. Класифікація мовленнєвих порушень у молодших школярів (усні (дизартрія, алалія, афазія, дислалія заїкання), письмові (дисграфія, дислексія). Основні причини порушення мовлення в учнів. Технології навчання учнів із мовленнєвими порушеннями. Технології ейдетики.

Технології інклюзивного навчання учнів із затримкою психічного розвитку та порушеннями опорно-рухового апарату. Характеристика відхилень у дітей при затримці психічного розвитку (розумово відсталі, емоційно неврівноважені). Специфіка освітніх потреб молодших школярів із затримкою психічного розвитку. Корекційна спрямованість навчально-виховного процесу; організаційні форми допомоги та педагогічної підтримки учнів. Загальна характеристика порушень опорно-рухового апарату у молодших школярів (ДЦП, клишоногість, аномалії хребта, поліомієліт). Мовленнєві та психічні порушення у дітей з ДЦП. Психолого-педагогічні особливості аутичних учнів молодшого шкільного віку (із розвитком спектру аутизму). Технології навчання аутичних молодших школярів в умовах масової початкової школи.

Педагогічні технології інклюзивного навчання обдарованих і талановитих молодших школярів. Психолого-педагогічна характеристика обдарованих і талановитих дітей молодшого шкільного віку. Технології інклюзивного навчання обдарованих і талановитих учнів. Застосування спеціальних освітніх програм для обдарованих і талановитих учнів початкової школи в Україні та зарубіжних країнах. Інформаційні та телекомунікаційні технології навчання в системі початкової освіти дітей з особливими потребами.

Особливості впровадження соціально-педагогічних технологій у системі початкової освіти. Упровадження ігрових технологій в інклюзивній початковій школі. Типологія здоров'язберезувальних технологій (оздоровчі, технології навчання здоров'ю, виховання культури здоров'я). Педагогічний ресурс естетотерапії природними та ігровими засобами в інклюзивній освіті молодших школярів (ігрова терапія; песочна терапія; анімалотерапія; хореотерапія,

формокорекційна ритмопластика; сміхотерапія). Арт-терапія в інклюзивній освіті учнів молодшого шкільного віку (музикотерапія у корекційно-виховній роботі з дітьми із особливостями психофізичного розвитку; естетотерапія мистецькими засобами (театрально-драматична діяльність з учнями із особливостями у розвитку; пісенна терапія; бібліотерапія; терапія кольором; лялькотерапія).

«ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»

Наукові основи управління сучасною школою. Принципи управління освітою і школою. Сутність, принципи та функції управління школою. Реалізація концепції Нової української школи в системі управління школою та сучасні наукові підходи до управління навчальним закладом. Принципи та функції управління школою.

Система управління закладом загальної середньої освіти. Заклади загальної середньої освіти, як об'єкти управлінської діяльності. Типи закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти. Структура управління закладом загальної середньої освіти. Порядок обрання, призначення на посаду та звільнення з посади керівника закладу загальної середньої освіти. Педагогічна рада. Піклувальна рада закладу (закладів) загальної середньої освіти

Цілепокладання в управлінні процесом навчання. Суть та особливості цілепокладання освітнього процесу. Класифікація цілей навчання. Підходи та способи визначення педагогічних цілей у сучасних умовах.

Система органів державного управління освітою в Україні. Органи управління у сфері освіти: їх функції і структура. Державний нагляд (контроль) у сфері освіти. Повноваження органів із забезпечення якості освіти. Порядок проведення інституційного аудиту закладів середньої освіти

Якість та ефективність управління сучасною школою. Проблеми управління школою та засоби їх вирішення. Система моніторингу якості діяльності початкової школи. Інноваційні технології управління навчально-виховним процесом в початковій школі. Засоби підвищення ефективності управлінської діяльності та методики прийняття управлінських рішень.

Планування та організація навчально-виховного процесу у початковій школі. Планування як найважливіша умова ефективного управління навчальним закладом. Види планування. Впровадження програмно-цільового підходу та програми розвитку у закладах загальної середньої освіти.

Організація методичної роботи в навчальному закладі. Зміст та завдання методичної роботи. Зміст та завдання методичної роботи в початковій школі. Організація методичної роботи на діагностичній основі. Форми методичної роботи в початковій школі. Традиційні і нетрадиційні форми методичної роботи.

Управління процесом упровадження передового педагогічного досвіду. Сутність та особливості передового педагогічного досвіду. Методи вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду. Технологія впровадження передового педагогічного досвіду.

Організація внутрішнього контролю в початковій школі. Зміст внутрішнього контролю ЗНЗ, вимоги до нього. Види, методи та етапи внутрішнього контролю. Контроль за виконанням нормативних документів. Контроль за якістю освіти учнів початкових класів.

РОЗДІЛ 2. ТИПОВІ ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ / ЗАВДАННЯ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

І БЛОК-МОДУЛЬ «Педагогічні інновації в Україні та за кордоном»

Теоретична складова

1. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти в Україні та світі.
2. Цілі та цінності початкової освіти в країнах ЄС. Періоди трансформаційних цілей початкової освіти в країнах ЄС.
3. Цілі для розвитку дитини і цілі для розвитку суспільства. Виклики сучасного людства, що сприяють інноваційній діяльності.
4. Стандартизація змісту початкової освіти в Україні та країнах ЄС. Стандарт-орієнтовані реформи в освіті.
5. Інноваційність як ознака сучасності. Гуманістична спрямованість освітніх інноваційних процесів.
6. Закони перебігу інноваційних педагогічних процесів та принципи управління інноваційними освітніми процесами.
7. Сутність та класифікація педагогічної інноватики. Структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів.
8. Сутність та зміст рефлексивної педагогіки (reflective pedagogy).
9. Сутність та зміст спільної або колабораційної педагогіки (collaborative pedagogy).
10. Сутність та зміст педагогіки підприємництва (enterprising pedagogy).
11. Запам'ятовуюча педагогіка (memorable pedagogy) – її зміст та цінність для сучасного покоління. Куб інноваційний простір.
12. Сутність понять «навички», «Hard skills», «Soft skills». Роль Soft-skills в концепції «Нова українська школа» та нормативних освітянських документах.
13. Гетерогенний аспект освіти. Модернізація освіти та виклики сьогодення.
14. Феномен гетерогенності в умовах єдиного європейського освітнього простору.
15. Педагогічної взаємодії як запорука успішного розвитку особистості в гетерогенному освітньому просторі.
16. «Дизайн мислення» педагога у роботі з гетерогенними групами учнів. Технології педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів.
17. Сутність, призначення та зміст технології «Case-studymethod».
18. Сутність, призначення та зміст технології «Перевернутий клас» (“Flipped classroom”).
19. Сутність, призначення та зміст технології «Портфоліо».
20. Сутність, призначення та зміст технології «Мережеві технології».

Практична складова

1. Скласти портрет сучасного вчителя початкових класів, що відповідає вимогам Нової української школи (згідно професійних компетентностей).
2. Зробити порівняльний аналіз етапів уроку за традиційною технологією навчання та будь-якою інноваційною педагогічною технологією.

3. Зобразити модель-схему педагогічного спілкування вчителя, що спонукає учнів до прояву ініціативності.

4. Навести приклад найбільш доречної інноваційної технології, яка може бути реалізована під час дистанційного навчання учнів початкової школи.

5. Запропонувати 5 завдань для молодших школярів, що формують критичне мислення (На матеріалі конкретного класу та теми уроку).

6. Розробити конспект фрагменту уроку за будь-якою освітньої галуззю початкової школи, який би реалізував проєктну технологію (методи, завдання для учнів, форми організації роботи).

8. Розробити конспект фрагменту уроку за будь-якою освітньої галуззю початкової школи, який би реалізував мережеву технологію (методи, завдання для учнів, форми організації роботи).

9. Розробити конспект фрагменту уроку за будь-якою освітньої галуззю початкової школи, який би реалізував технологію педагогіки партнерства (методи, завдання для учнів, форми організації роботи).

10. Розробити конспект фрагменту уроку за будь-якою освітньої галуззю початкової школи, який би реалізував кейс-метод (завдання для учнів, форми організації роботи).

II БЛОК-МОДУЛЬ «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ» та «ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»

Теоретична складова

1. Сутність категорій «освітня технологія», «педагогічна технологія», «технологія навчання», «методика навчання», «педагогічна техніка».

2. Сутність, особливості та головні ознаки педагогічної технології у контексті вивчення освітніх галузей початкової школи.

3. Основні класифікації педагогічних технологій та критерії їх відбору для навчання молодших школярів.

4. Структурні компоненти педагогічної технології (концептуальна основа педагогічної технології, змістова частина, процесуальна частина).

5. Порівняльна характеристика технологій розвивального навчання Д.Ельконіна-В.Давидова та Л.Занкова. Особливості структури розвивального уроку. Навчальні дії учнів у структурі навчальної діяльності на уроках розвивального навчання.

6. Цілі та призначення гуманістично-орієнтованої технологія Ш.Амонашвілі.

7. Педагогічна технологія „Школа для життя через життя” Ж.-О.Декролі.

8. Педагогічна технологія „Школа успіху і радості” С.Френе.

9. Організація педагогічного процесу вальдорфських шкіл (Р.Штейнера).

10. Технологія Марії Монтесорі „Будинок вільної дитини”.

11. Порівняння педагогічних технологій, що реалізуються в освітньому процесі українських шкіл (*Програма розвитку дітей «Росток». Програма розвитку*

дитини «Крок за кроком». Програма науково-педагогічного проекту «Інтелект України». Програма «На крилах успіху», «Світ чекає крилатих»).

12. Технологічний інструментарій програми «Інтелект України». Концепція розвитку науково-педагогічного проекту "Інтелект України". Програма розвитку науково-педагогічного проекту "Інтелект України". Особливості навчання.

13. Концептуальні засади технології диференційованого навчання в умовах НУШ. Способи диференціювання навчальних завдань на різних етапах уроку в початковій школі.

14. Сутність та призначення ігрових технологій в умовах НУШ. Технологічні підходи до організації ігрової діяльності в умовах засвоєння змісту освітніх галузей.

15. Класифікація дидактичних ігор для дітей молодшого шкільного віку. Технологія педагогічного керівництва ігровою діяльністю.

16. Технологія організації навчальної проектної діяльності молодших школярів в НУШ. Можливості використання проектних технологій у різних галузях початкової освіти.

17. Міжпредметний характер проектної діяльності. Основні ідеї навчального проектування. Типологія проектів в початковій школі. Послідовність роботи над проектом.

18. Здоров'язберезувальні технології організації освітнього процесу в умовах НУШ.

19. Здоров'язберігаючі технології, що створюють безпечні умови для перебування в школі.

20. Оздоровчі технології, спрямовані на вирішення завдань зміцнення фізичного здоров'я учнів.

21. Технології навчання здоров'ю, спрямовані на формування життєвих навичок.

22. Технології виховання культури здоров'я, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я.

23. Мета та завдання, способи реалізації інтегрованої технології навчання в НУШ. Тематичний та діяльнісний підходи до інтегрованого навчання в початковій школі.

Мета та завдання, способи реалізації технології формування критичного мислення молодших школярів.

24. Технологічні особливості читання та письма для розвитку критичного мислення (ЧПКМ) молодших школярів. Сутність технології ЧПКМ. Мета технології ЧПКМ. Характерні ознаки технології ЧПКМ. Етапи навчання технології ЧПКМ.

25. Сутність та призначення інтерактивних технологій навчання у початковій школі. Методи та прийоми інтерактивного навчання в початковій школі.

26. Технології особисто зорієнтованого навчання учнів в умовах НУШ.

27. Особливості організації процесу навчання на засадах педагогіки партнерства в умовах реалізації концепції Нової української школи.

28. Особливості впровадження інформаційних технологій навчання та доцільність їх використання у початковій школі.

29. Класифікація інформаційних технологій. Інформаційні комп'ютерні технології.

30. Мультимедіа, мультимедійний урок. Програмні педагогічні засоби навчання.

Практична складова

1. З метою реалізації технології інтегрованого навчання у початковій школі навести приклад тематичного тижня у змісті інтегрованого курсу «Я досліджую світ», обґрунтувати його призначення та показати через які теми днів він реалізується.

2. З метою засвоєння змісту будь-якої освітньої галузі початкової освіти засобами ігрових технологій запропонувати 3-4 ефективних гри для першокласників за допомогою технології «Шість цеглинок».

3. З метою розкриття процедури організації проектної діяльності запропонувати 3-ри теми проєктів, які можна провести з учнями в процесі навчання однієї з освітніх галузей початкової школи.

4. На прикладі проєкту з інтегрованого курсу «Я досліджую світ», сформулювати його мету і завдання, розкрити структуру проектної діяльності молодших школярів.

5. Навести приклади різних способів диференціювання навчальних завдань на різних етапах уроку математики в початковій школі.

6. Розробити фрагмент уроку з інтерактивними прийомами для формування в учнів початкової школи здатності спілкуватися українською мовою.

7. На прикладах програмних педагогічних засобів показати можливості впровадження інформаційних технологій навчання у початковій школі.

8. Навести приклади та прокоментувати найважливіші умови здоров'язберігаючої організації освітнього процесу у Новій українській школі.

9. Розробити конспект фрагменту уроку математики (етап систематизації та узагальнення знань, умінь учнів) з використанням інтерактивних технологій навчання учнів.

10. Розробити конспект фрагменту уроку ЯДС (етап засвоєння нових знань) з використанням ігрової технології навчання молодших школярів.

11. Розробити конспект фрагменту уроку мистецтва (етап застосування знань на практиці) з використанням завдань з інтегрованою основою.

12. Розробити конспект фрагменту уроку мовно-літературної освітньої галузі (етап систематизації та узагальнення знань, умінь учнів) з використанням прийомів розвитку критичного мислення учнів.

13. Розробити конспект фрагменту уроку ЯДС (етап систематизації та узагальнення знань, умінь учнів) з використанням інформаційно-комунікаційних технологій навчання учнів.

14. Розробити фрагмент уроку з інтерактивними прийомами для формування в учнів початкової школи природничої компетентності.

15. Розробити фрагмент уроку ЯДС з впровадженням проектної технології для формування в учнів початкової школи громадянської компетентності.

III БЛОК-МОДУЛЬ «ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ТА СУПЕРВІЗІЇ»

Теоретична складова

1. Концептуальні засади педагогіки партнерства; сутність, принципи.
2. Історія виникнення педагогіки партнерства (співпраці) у вітчизняній освіті та за кордоном.
3. Особливості реалізації ідей педагогіки партнерства у освітньому процесі НУШ.
4. Дитиноцентризм та суб'єкт-суб'єктна взаємодія вчителя з учнями як основи побудови партнерських відносин.
5. Роль сучасного вчителя – фасилітатора, тьютора, ментор, новатор, коуча, – в індивідуальній освітній траєкторії розвитку учня початкової школи.
6. Діалогові методи педагогічної взаємодії вчителя з учнями на основі партнерства. Організація діалогового навчання і виховання молодшого школяра.
7. Сутність технології створення ситуацій успіху. Використання прийомів створення ситуації успіху з урахуванням умового поділу учнів за ставленням до навчання.
8. Ігрове навчального середовище у початковій школі як основа реалізації педагогічного партнерства.
9. Форми активної інтерактивна взаємодія між учителем і учнями у освітньому процесі НУШ.
10. Класний менеджмент як основа формування спільноти учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.
11. Організація педагогічного партнерства в умовах роботи інклюзивного класу.
12. Реалізація ідей педагогіки партнерства у співпраці вчителя з батьками. Права та обов'язки вчителя і батьками у процесі співпраці як рівноправних партнерів.
13. Традиційні та інноваційні підходи до планування і проведення різних форм співпраці з сім'єю дитини. Залучення батьків до освітнього процесу. Неформальне спілкування вчителя з батьками.
14. Явище педагогічних конфліктів у школі: їх сутність, причини. Типи та види конфліктних ситуацій у освітньому процесі початкової школи.
15. Вчитель як учасник чи посередник у конфліктних ситуаціях.
16. Булінг/мобінг як першопричини виникнення педагогічних конфліктів. Відповідальність та права вчителя у протидії булінгу/мобінгу.
17. Розв'язання та усунення педагогічних конфліктів в умовах НУШ засобами педагогіки партнерства.
18. Сутність та призначення супервізії та наставництва в умовах побудови

партнерської взаємодії вчителів НУШ. Мета та завдання супервізії. Нормативно-правове забезпечення супервізії/наставництва в умовах НУШ.

19. Призначення педагогічної інтернатури і її роль у становленні молодого вчителя.

20. Супервізор / наставник: його обов'язки, відповідальності. Основні ролі супервізора/наставника: консультант, лідер, фасилітатор, тренер.

Практична складова

1. Розробити фрагмент виховної бесіди з учнями початкової школи (основна частина бесіди) (клас – на вибір студента) з метою згуртування класного колективу та формування здатності до співпраці через використання прийомів інтерактивної технології.

2. Розробити фрагмент виховної бесіди з учнями початкової школи (основна частина бесіди) (клас – на вибір студента) з метою профілактики булінгу в учнівському колективі. У ході бесіди запропонуйте цікаві інтерактивні прийоми роботи з учнями.

3. Обґрунтувати свою позицію щодо використання вчителем різних форм неформального спілкування вчителя з батьками. Навести три приклади з досвіду роботи вчителя початкової школи цікавих прийомів партнерської взаємодії (форм співпраці) з батьками.

4. Обґрунтувати свою позицію щодо виникнення педагогічних конфліктів у освітньому середовищі. Навести три приклади з досвіду роботи вчителя цікавих прийомів профілактики конфліктних ситуацій між учнями початкової школи.

5. На основі засвоєних знань про сутність педагогіки партнерства, про її принципи, описати портрет вчителя-партнера через 5-6 вимог до нього.

6. Обґрунтувати сутність класного менеджменту та описати власні кроки (дії) в ролі вчителя-менеджера класного колективу на початковій стадії його розвитку. Запропонуйте 3-4 правила для учнів 1-го класу для організації їх навчальної діяльності.

7. Розробити графічну пам'ятку з 5-6 правил-рекомендацій для вчителя початкової школи з правилами партнерського спілкування з батьками.

8. Розробити графічну пам'ятку з 5-6 правил-рекомендацій щодо співпраці між вчителем-наставником та молодим учителем.

9. На основі засвоєних знань про сутність педагогіки партнерства, про її принципи та способи реалізації в НУШ, навести 3-ри прикладів з досвіду роботи вчителя з учня початкової школи з використання прийомів ситуації успіху.

10. На основі засвоєних знань про сутність педагогіки партнерства, про її принципи та способи реалізації в НУШ, навести 3-ри прикладів з досвіду роботи вчителя з учня з використанням інтерактивних методів навчання.

IV БЛОК-МОДУЛЬ «ТЕХНОЛОГІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»

Теоретична складова

1. Педагогічні технології інклюзивного навчання: класифікація та особливості застосування в умовах сучасної умовах НУШ.
2. Зміст поняття «педагогічна технологія інклюзивного навчання молодшого школяра». Умови ефективного використання інноваційних технологій інклюзивного навчання.
3. Професійна компетентність вчителя та його підготовка до організації освітнього процесу в умовах інклюзивного середовища.
4. Педагогічна взаємодія з батьками дітей з особливими освітніми потребами. Створення безпечного, ергономічного інклюзивного освітнього середовища у початковій школі.
5. Технології інклюзивного навчання молодших школярів із сенсорними та мовленнєвими порушеннями.
6. Технології навчання молодших школярів з порушеннями зору.
7. Технології навчання учнів з порушеннями слуху.
8. Технології навчання учнів із мовленнєвими порушеннями.
9. Технології інклюзивного навчання учнів із затримкою психічного розвитку та порушеннями опорно-рухового апарату.
10. Технології навчання дітей з розладами аутичного спектру в умовах масової початкової школи.
11. Технології інклюзивного навчання обдарованих і талановитих учнів.
12. Інформаційні та телекомунікаційні технології навчання в системі початкової освіти дітей з особливими потребами.
13. Упровадження ігрових технологій в інклюзивній початковій школі.
14. Педагогічний ресурс естетотерапії природними та ігровими засобами в інклюзивній освіті молодших школярів (ігрова терапія; песочна терапія; анімалотерапія; хореотерапія, формокорекційна ритмопластика; сміхотерапія).
15. Арт-терапія в інклюзивній освіті учнів молодшого шкільного віку (*музикотерапія у корекційно-виховній роботі з дітьми із особливостями психофізичного розвитку; естетотерапія мистецькими засобами (театрально-драматична діяльність з учнями із особливостями у розвитку; пісенна терапія; бібліотерапія; терапія кольором; лялькотерапія).*

Практична складова

1. Проаналізувати ситуацію: *«Учень, з яким ви будете працювати, має вроджені проблеми із зором. Він користується звичайними підручниками, але за допомогою збільшуваних приладів, працює зі спеціальними зошитами, в яких зображення більш яскраві і збільшені, марковані сторінки, але не може працювати в тому ж темпі, що й інші учні».* Які вправи ви порадите виконувати вдома для розвитку концентрації під час заняття і покращання темпу діяльності?
2. Проаналізувати ситуацію та запропонувати дієві технології роботи з учнями: *«Одного разу я заміняла асистента вчителя на фізкультурі і бачила, як діти з неінклюзивних класів, у яких не було уроків толерантності, відвертаються від дитини з ООП. Не хочуть біля неї стояти. Що б ви порадили мені зробити?»*

3. Проаналізувати ситуацію, що склалася у класі. Запропонувати педагогічно доцільні технології роботи з дітьми, які мають мовленнєві труднощі?

«У 4 класі навчався учень Вадим Л., який трохи заїкався. Вчився він посередньо. Учителі намагалися його не викликати, а якщо й викликали, то вимагали стислої відповіді і частіше його не дослуховували, посилаючись на те, що на уроці мало часу. Через деякий час у клас прийшла молода вчителька з математики, яка зрозумівши проблеми Вадима і не зважаючи на його мовні недоліки, часто зверталася до учня й завжди вислуховувала його відповідь до кінця. Якось у класі проводили опитування серед учнів, використовуючи метод незакінчених речень. Одне з таких речень: «Поважаю тих учителів...», Вадим закінчив так: «...які мене вислуховують».

4. Підготувати 2-3 ігрові завдання для молодших школярів із сенсорними та мовленнєвими порушеннями для засвоєння змісту мовно-літературної освітньої галузі (клас і тему уроку можна обрати самостійно).

5. Підготувати загальні рекомендації у вигляді пам'ятки щодо організації інклюзивного освітнього середовища для дітей із затримкою психічного розвитку та порушеннями опорно-рухового апарату.

6. Запропонувати дієві 2-3 способи реалізації технології роботи з інтелектуально-обдарованими учнями початкової школи (на прикладі будь-якої освітньої галузі).

7. Навести приклад використання лялькотерапії у роботі з молодшими школярів із сенсорними та мовленнєвими порушеннями (на матеріалі будь-якої освітньої галузі).

8. Навести приклад використання пісенної терапії у роботі з молодшими школярами з порушеннями зору (на матеріалі будь-якої освітньої галузі).

9. Навести приклад використання пісенної терапії у роботі з молодшими школярами з порушеннями зору (на матеріалі будь-якої освітньої галузі).

10. Навести приклад використання театральнo-драматичної діяльності з учнями із мовленнєвими порушеннями (на матеріалі будь-якої освітньої галузі).

У БЛОК-МОДУЛЬ «ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»

Теоретична складова

1. Наукові основи управління сучасною школою. Сутність, принципи та функції управління школою.

2. Реалізація концепції Нової української школи в системі управління школою та сучасні наукові підходи до управління навчальним закладом.

3. Типи закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти. Структура управління закладом загальної середньої освіти.

4. Суть та особливості цілепокладання освітнього процесу. Державний освітній стандарт. Класифікація цілей навчання.

5. Система органів державного управління освітою в Україні: їх функції і структура.

6. Державний нагляд (контроль) у сфері освіти. Повноваження органів із забезпечення якості освіти.

7. Порядок проведення інституційного аудиту закладів середньої освіти.

8. Інноваційні технології управління навчально-виховним процесом в початковій школі.

9. Засоби підвищення ефективності управлінської діяльності та методики прийняття управлінських рішень.

10. Планування як найважливіша умова ефективного управління навчальним закладом. Види планування.

11. Впровадження програмно-цільового підходу та програми розвитку у закладах загальної середньої освіти.

12. Зміст та завдання методичної роботи в початковій школі. Форми методичної роботи в початковій школі.

13. Сутність та особливості передового педагогічного досвіду. Методи вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду. Технологія впровадження передового педагогічного досвіду.

14. Організація внутрішнього контролю в початковій школі. Зміст внутрішнього контролю ЗНЗ, вимоги до нього.

15. Види, методи та етапи внутрішнього контролю. Контроль за виконанням нормативних документів. Контроль за якістю освіти учнів початкових класів

Практична складова

1. Скласти перелік актуальних проблем управління сучасним закладом освіти та запропонувати способи їх вирішення.

2. Розробити пам'ятку з переліку завдань методичної роботи в початковій школі для ефективної співпраці вчителя-наставника та молодого вчителя.

3. Розробити пам'ятку для вчителя початкової школи з технологій впровадження передового педагогічного досвіду.

РОЗДІЛ 3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Комплексний кваліфікаційний іспит

На підставі програми державного іспиту складаються екзаменаційні булети. Відповіді студентів під час іспиту мають показати: глибину розуміння і викладу матеріалу, повноту висвітлення теоретичних основ проблеми, врахування та аналіз сучасних досліджень науковців та методистів; логіку побудови відповіді, зв'язок питання з іншими питаннями курсу та суміжними дисциплінами; зв'язок теоретичного матеріалу з практичною діяльністю навчального закладу; знання науково-методичної літератури, сучасних програм; ерудицію, обізнаність, культуру усного мовлення та рівень володіння державною мовою.

При оцінюванні відповідей випускників магістратури враховуються наступні складові (табл. 1).

Таблиця 1

Складові державного іспиту, що підлягають оцінюванню

Складові іспиту	Кількість балів
<p>1. Теоретична частина іспиту Включає 2-ва питання на виявлення рівня знань студента з педагогічних інновацій в Україні та за кордоном; психолого-педагогічних технологій та технологій навчання освітніх галузей у початковій школі; педагогіки партнерства та супервізії; технологій інклюзивного навчання у початковій школі; технологій управління освітнім процесом у початковій школі. <i>(Якщо ККІ проводиться в дистанційному форматі, то теоретична частина включає тестову перевірку знань у системі Moodle. Тест складається з 25 питань закритого типу з одним та декількома варіантами відповідей).</i></p>	50
<p>2. Практична частина іспиту Включає виконання 2-х комплексних кваліфікаційних завдань, пов'язаних із впровадженням у освітній процес інноваційних технологій навчання освітніх галузей у початковій школі, технологій інклюзивного навчання та реалізації ідей та принципів педагогіки партнерства.</p>	50

При оцінюванні відповідей на іспиті екзаменатори користуються такими вимогами та критеріями (табл. 2)

Таблиця 2

Критерії оцінювання відповідей студентів на комплексному кваліфікаційному іспиті

Критерії оцінювання	Кількість набраних балів	Оцінка		Рівень компетентності
		за нац. шкалою	за ECTS	
Студент магістратури, що показав всебічне, систематичне та глибоке знання навчально-програмного матеріалу; вміє вільно виконувати	90-100	5	A	Високий

завдання, передбачені програмою, засвоїв основну та знайомий з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять в їх значення для набуття професії; проявив творчі здібності в розумінні, викладанні та використанні навчально-програмного матеріалу				
Студент магістратури показав повне знання програмного матеріалу; успішно виконав передбачені у програмі завдання та засвоїв літературу, яка рекомендована програмою; показав систематичний характер знань за спеціальністю, спроможний їх самостійного поповнювати та оновлювати в ході подальшої професійної самоосвіти	80-89	4	B	Достатній
Студент магістратури вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вміє контролювати власну діяльність; добирати аргументи для підтвердження думок, але має несуттєві помилки	70-79		C	
Студент магістратури значну частину теоретичного матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; припускає суттєві помилки під час відповіді; вміє виконувати завдання, передбачені програмою; знайомий з основною літературою, яка рекомендована програмою	65-69	3	D	Середній
Студент магістратури не дає конкретну вичерпну відповідь; відхиляється від питання на іспиті; не аргументує відповідь прикладами; не посилається на літературні джерела; відчуває труднощі при встановленні зв'язку між питаннями та їх практичній реалізації в управлінській практиці	60-64		E	
Студент магістратури володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; має прогалини в знаннях основного програмного матеріалу; припускався суттєвих помилок у відповідях на питання	35-59	2	FX	Низький
Студент магістратури не засвоїв матеріал у межах програм курсів дисциплін за фахом, не може відтворити навчальний матеріал	1-34		F	

Захист кваліфікаційної (магістерської) роботи

Оцінювання результатів магістерського дослідження відбувається з опорою на такі вимоги та критерії (табл. 3).

Таблиця 3

Шкала оцінювання відповідей і якості виконання магістерської роботи при її захисті

	<i>Критерії оцінювання</i>	<i>Кількість балів</i>
1.	Загальне оформлення роботи	10
2.	Вступ	18
	2.1. Актуальність	1

	2.2. Об'єкт	1
	2.3. Предмет	1
	2.4. Гіпотеза	1
	2.5. Наукова новизна	1
	2.6. Практичне використання	1
	2.7. Апробація результатів роботи (до 4-х наукових заходів)	5
	2.8. Публікації (до 3-х)	7
3.	I розділ. Теоретичний	7
	3.1. Висвітлення теоретичних питань	4
	3.2. Використання та посилання на першоджерела	3
4.	II розділ. Практичний	25
	4.1. Висвітлення власного доробку	15
	4.2. Опис організації дослідження та оформлення результатів експерименту	10
5.	Висновки	10
6.	Оформлення першоджерел	5
7.	Додаткові матеріали	5
8.	Доповідь та відповіді на запитання	15
	Всього:	100

СТРУКТУРА БІЛЕТУ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет

Ступень: «Магістр»

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 013 Початкова освіта

Освітня програма: «Початкова освіта»

Екзаменаційний білет № 36

1. Розкрити сутність та головні аспекти, принципи реалізації педагогіки партнерства у НУШ.
2. Охарактеризувати мету, завдання та призначення в НУШ технології інтегрованого навчання та способи її реалізації у системі початкової освіти.
3. З метою формування математичної компетентності молодших школярів через впровадження проєктної технології, запропонувати 3-ри теми проєктів, які можна провести з учнями в процесі навчання математичної освітньої галузі.
4. Підготувати 2-3 ігрові завдання для молодших школярів із сенсорними та мовленнєвими порушеннями для засвоєння змісту мовно-літературної освітньої галузі (клас і тему уроку можна обрати самостіно).

Затверджено на засіданні кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки

Протокол № ____ від «____» _____ 2023 р.

Зав.кафедрою / _____ / _____ /
Підпис Прізвище, ім'я, по-батькові

СТРУКТУРА БІЛЕТУ ККІ (в умовах дистанційного формату проведення ККІ)

1. Тест (25 питань) (час виконання: 45 хвилин)
2. Практична частина (2 завдання) (час виконання: 45 хвилин)

ЗРАЗОК ТЕСТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ СИСТЕМИ MOODLE

1. Навчальна технологія організації проектної діяльності орієнтована на:
 - А) підпорядкування гри конкретній дидактичній меті;
 - Б) навчання на основі активної взаємодії та партнерства вчителя й учнів;
 - В) самостійну пошуково-творчу діяльність учнів, яка може бути як індивідуальною, так і груповою.

2. Технологія з обробки, зберігання та відтворення інформації, в основі якої лежить використання прийомів запам'ятовування:
 - А) кінезіотерапія;
 - Б) ейдотехніка;
 - В) ігротерапія

3. Виберіть ролі сучасного вчителя:
 - А) Ментор
 - Б) Нянька
 - В) Коуч
 - Г) Новатор
 - Д) Фасилітатор
 - Е) Тьютор
 - Є) Науковець
 - Ж) Завуч

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Нормативні документи про освіту

1. Закон України «Про освіту». К., 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Закон України «Про загальну середню освіту». К., 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14#Text>
3. Державний стандарт початкової загальної освіти в Україні (2018). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
4. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/regulatorna_dijalnist/2020/09/14/Systema%20otsinyuvannya/Proyekt%20nakazu%20MON%20Systema%20otsinyuvannya.pdf
5. Електронні підручники для 1-4 класів. URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>
6. Концепція «Нова українська школа», 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
7. Типові освітні програми для закл. заг. серед. освіти, розроблені під керівництвом О.Я. Савченко. 1-2 класи, 3-4 класи / Уклад. А.В. Лотоцька. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 240 с. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
8. Типові освітні програми для закл. заг. серед. освіти, розроблені під керівництвом Р.Б. Шияна. 1-2 класи, 3-4 класи / Уклад. А.В. Лотоцька. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 240 с. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

«Педагогічні інновації в Україні та за кордоном»

1. Волошина О. В. Педагогіка інновацій у вищій школі. Навчально-методичний посібник. Вінниця, 2014. 161 с. URL: https://library.vspu.edu.ua/polki/akredit/kaf_4/voloshina2.pdf
2. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Інноваційні педагогічні технології: посібник / за ред. О.І. Огнієнко. К., 2015. 314 с.
4. Дичківська І. М. Основи педагогічної інноватики: Навч. посіб. Рівне, 2001. 231 с.
5. Лаппо В. В. Педагогічна інноватика: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 360 с. URL: <https://kikip.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/94/2021/11/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%9F%D0%B5%D0%B4-%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf>

6. Матвієнко О. В., Олефіренко Т.О., Тутова Т.Б. Педагогіка багатоманітності : навч.-метод. посібник. Київ , 2020.175 с.
7. Matviienko O. Pedagogy of partnership in the process of setting new ukrainian school (педагогіка партнерства в умовах становлення нової української школи). *Challenges and opportunities of scientific thought development: Collection of scientific articles.* - GPG Publishing Group, Pretoria, South Africa, 2017. P. 151-156.
8. Матвієнко О., Фатич М. Елементи технології STEM-освіти на уроках математики в початкових класах. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. Випуск 30.* К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. С. 119-123.
9. Литвинов А. Педагогічний провайдинг інновацій в освіті. Суми: Університетська книга, 2018. 265 с.
10. Освітні технології / За заг. ред. О. М. Пехоти. К., 2001. С. 91-108.
11. Основи педагогічної інноватики : Навч. посіб. / за ред.. І. М. Дичківської. Рівне, 2001. 231 с.
12. Паламарчук В. Ф. Педагогічні інновації: міфи та реалії. *Директор школи, ліцею, гімназії.* 2002. № 3.
13. Підласий І. П., Підласий А. І. Педагогічні інновації. *Рідна школа.* 1998. № 12.

«Психолого-педагогічні технології» та «Технології навчання освітніх галузей у початковій школі»

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2013. 448 с.
2. Дубяга С.М. Педагогічні технології в початковій школі. Навчально-методичний посібник. Мелітополь. Вид-во МДПУ ім. Б.Хмельницького, 2015. 160с.
3. Інтерактивні технології навчання у початкових класах / І.І. Дівака. Тернопіль: Мандрівець, 2012. 180 с.
4. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб. / Авт.-уклад. О.Пометун, Л.Пироженко. Київ: АПН, 2002. 136 с.
5. Коваль Л. В. Сучасні навчальні технології в початковій школі. Навчально-методичний посібник. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2006. 225 с.
6. Ковальчук В.А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя: навч. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2023. 100 с.
7. Метод проєктів у початковій школі / Упоряд. О. Кондратюк. Київ: Шк. Світ, 2007. 128 с.
8. Освітні технології: Навч.-метод. посібн. / За ред. О.М.Пехоти. Київ: А.С.К. 2002. 255 с.
9. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Київ: 2012. 135 с.
10. Химинець В.В., Кірик М.Ю. Інновації в початковій школі. Тернопіль: Мандрівець, 2012. 312с.
11. Чепіль М.М., Дудник Н.З. Педагогічні технології : навч. посіб. Київ: Академвидав, 2012. 224 с.

12. Янкович О.І., Кузьма І.І. Освітні технології у початковій школі: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНПУ ім. Володимира Гнатюка, 2018. 266 с.

«Педагогіка партнерства та супервізії»

1. Взаємодія в школі: 6 прикладів змін через партнерство / Галина Титиш, Марія Марковська, Олександр Елькін. 2020. URL: <https://nus.org.ua/news/dlya-osvityan-stvoryly-posibnyk-pro-pedagogiku-partnerstva-i-praktyky-dobrochesnosti/>

2. Запорожцева Ю.С. Стратегія супервізії (наставництва) як підтримка професійного розвитку сучасного педагога. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020 р., № 69, Т. 1. С. 70-73. URL: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.69-1.13>

3. Ковальчук В.А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя: навч. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2023. 100 с.

4. Колупаєва А.А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.]. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 197 с.

5. Концепція «Нова українська школа» [Електронний ресурс]. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya>.

6. Меморандум співпраці між усіма учасниками освітнього процесу: педагогами, учнями та батьками / Координаторка проекту зі створення меморандуму Зоя Звиняцьківська. URL: <https://nus.org.ua/memorandum/>

7. Наставництво як важливий компонент процесу підвищення якості / Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». URL: <http://www.ussf.kiev.ua/ccdarticles/137/>

8. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

9. Оніщенко І.В. НУШ Якщо батьки — партнери. Сучасні форми роботи з батьками першокласників. Видавнича група Основа. 2018. 141 с.

10. Положення про педагогічну інтернатуру (Наказ МОН України № 1128 від 25.10.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1670-21#Text>

11. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти : посіб. для вчителів і методистів початкового навчання. Київ: Богданова А.М., 2009. 226 с.

12. Супервізія: Професійна підтримка і професійний розвиток педагогів. Порадник для супервізорів (наставників). Тренінг для супервізорів НУШ. 2018. URL: <http://www.ussf.kiev.ua/images/news/2019.09.18/%D0%A1%D1%83%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B2%D1%96%D0%B7%D1%96%D1%8F.pdf>

13. Типове положення про проведення супервізії впровадження Концепції «Нова українська школа» / Укладачі: Клокар Н.І., Нікулочкіна О.В. К., 2018. URL: <https://nus.org.ua/news/mon-rozrobylo-polozhennya-pro-superviziyu/>

14. Толкачова Л. Інтерактивні прийоми у вихованні / Упорядник Л.Шелестова, Н.Чиренко. К.: Шк. світ. 2013. 120 с.

15. Топол В. Що таке фасилітація і як вона може допомогти вчителю в класі. 2020. URL: <https://nus.org.ua/articles/shho-take-fasylytatsiya-i-yak-vona-mozhe-dopomogty-vchytelyu-v-klasi/>

16. Шиян Р.Б. Нова українська школа: порадник для вчителя. К.: вид-во Літера ЛТД. 2019. 208с.

«Технології інклюзивного навчання у початковій школі»

1. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Інклюзивна освіта від основ до практики: монографія. Київ: «Атопол». 2016 р. 152 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/708170/>

2. Колупаєва А. А. Педагогічні технології інклюзивного навчання / А.А. Колупаєва, О. М. Таранченко. Харків : Ранок, ВГ «Кенгуру», 2018. 160 с.

3. Таранченко О. Ефективні технології викладання в інклюзивній школі. *Початкова школа*. 2017. №5. С. 50–54.

4. Будник О. Педагогічний супровід інклюзивної освіти. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2019. 220 с.

5. Костенко Т.М. Учні початкових класів із порушеннями зору: навчання та розвиток : навчально-методичний посібник / Т.М. Костенко. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 127 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Uchni-pochatkovykh-klasiv-iz-porushenniamy-zoru-navchannia-ta-rozvytok-Kostenko.pdf>

6. Кульбіда С.В. Учні початкових класів із порушеннями слуху: навчання та розвиток : навчально-методичний посібник / С.В. Кульбіда, С.В. Литовченко, В.В. Жук, В.В. Литвинова. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 144 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Uchni-pochatkovykh-klasiv-iz-porushenniamy-slukhu-navchannia-ta-rozvytok-Kulbida.pdf>

7. Миронова А. П. Нова українська школа: особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Астон, 2020. 176 с.

8. Недозим І. Учні початкових класів із розладами аутистичного спектра: навчання та розвиток : навчально-методичний посібник / Інна Недозим. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 130 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Uchni-pochatkovykh-klasiv-iz-rozladamy-autystychnogo-spektra-navchannia-ta-rozvytok-Nedozym.pdf>

9. Прохоренко Л.І. Учні початкових класів із особливими потребами: навчання та супровід : навчально-методичний посібник / Л. І. Прохоренко, О. О. Бабяк, В.В. Засенко, Н.А. Ярмола. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 160 с. URL: https://lib.imzo.gov.ua/navchalno-metodychn-posbniki/dlya_pedagogchnikpratsvnikiv-yak-pratsyuyut-z-uchnyami-z-osoblivimi-osvtnmi_potrebami/navchalnometodychniy-posbnik-uchn-pochatkovikh-klasv-z_osoblivimi-osvtnmi-potrebaminavchannya-ta-suprovod/

10. Рібцун Ю. Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення: навчання та розвиток : навч.-метод. посіб. для пед. працівників, які працюють з учнями з особл. осв. потр. / Юлія Рібцун. Львів : Світ, 2020. 268 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny->

[posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Ribtsun-Uchni-poch-kl-iz-tyazh-porush-movl-navch-ta-rozv.pdf](#)

11. Сучасні технології навчання осіб з особливими освітніми потребами. URL: <https://op.ua/pedclass/metodichna-rekomendaciya/suchasni-tehnologiyi-navchannya-osib-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami>

12. Чеботарьова О.В. Корекційно-розвивальні технології навчання дітей з комплексними порушеннями розвитку: навчально-методичний посібник / Чеботарьова О. В., Блеч Г. О., Гладченко І. В., Бобренко І. В., Мякушко О. І., Сухіна І. В., Трикоз С. В. За наук. ред. О.В. Чеботарьової, О.І. Мякушко. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 938 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/725704/>

13. Чеботарьова О.В. Учні початкових класів із порушеннями інтелектуального розвитку»: навчання та розвиток: навчально-методичний посібник / О.В. Чеботарьова, І.В. Гладченко// - Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 130 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/navchalno-metodychny-posibnyky/dlya-pedpratsivnykiv-ospotreby/Uchni-pochatkovykh-klasiv-iz-porushenniamy-intelektualnogo-rozvytku-navchannia-ta-rozvytok-Chebotarova.pdf>

«Технології управління освітнім процесом у початковій школі»

1. Григораш В.В. Організація діяльності керівника школи. Харків: Основа, 2011. 224с.

2. Даниленко Л. І. Інноваційний освітній менеджмент. Київ: ГЛАВНИК, 2006.

3. Демчук В. С. Основи освітнього менеджменту. Київ: Ленвіт, 2007. 264с.

4. Луначек В. Е. Педагогічний менеджмент. Навчальний посібник, 2-ге видання. Харків, 2015. URL: https://www.researchgate.net/profile/Vadym-Luniachek/publication/327933223_Pedmenedzment/links/5bb0f49e299bf13e60585533/Pedmenedzment.pdf

5. Мармаза О. І. Менеджмент освітньої організації. Навчально-методичний посібник. Харків, 2017. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c842ee6e-98bf-45a2-b0c0-f212a4397449/content>

6. Маслов В. І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами: навчальний посібник . Тернопіль: Астон, 2007.

7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. (затверджена Указом Президента України 25.06.2013 р.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

8. Нова українська школа. Порадник для вчителя: Навчально-методичний посібник. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf>

9. Смирнова М. Є. Практика управління навчальним закладом: від функціонування до розвитку. Харків, 2013.

10. Хлебнікова Т. М. Управління навчальною діяльністю. Харків, 2013.
11. Чернишов О.І. Педагогічний талант інженера-педагога . Рідна шк. 1993. №1. С. 51-54.